

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul legii cu privire la învățământul dual

(nr.96 din 24 martie 2022)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, prin prisma prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și expune următoarele considerente.

I. Evaluarea generală a proiectului de act normativ:

1. Proiectul legii a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea nr.173/2022, fapt ce corespunde art.73 din Constituție și prevederilor art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Conform notei informative, proiectul legii supus avizării a fost elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării în scopul reglementării detaliate și comprehensive a învățământului dual.

3. Cu referire la fundamentarea economico-financiară, condiție obligatorie, potrivit art.30 alin.(1) lit.e) din Legea nr.100/2017, autorul menționează că, implementarea proiectului nu are impact asupra bugetului de stat și nu necesită cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat, reieșind din faptul că facilitățile fiscale sunt instituite deja de cadrul normativ. Însă, din conținutul proiectului de lege, mai exact prevederile art.21 alin.(3), urmează a fi elaborat și pus în aplicare de către Guvern, mecanismul de compensare din bugetul de stat a cheltuielilor agenților economici implicați în învățământul dual, reieșind astfel obligația autorului de a prezenta informații privind sursa de finanțare a cheltuielilor.

II. Sub aspect conceptual reținem următoarele:

Politica statului în sfera educației, organizarea și funcționarea sistemului de învățământ sânt determinate și reglementate prin Codul educației, care este Legea de bază în acest domeniu. Parlamentul, ca organ reprezentativ suprem și unica autoritate legislativă a statului, pentru asigurarea realizării scopului de

interes național, este în drept să reglementeze cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului de educație din Republica Moldova. Activitatea în domeniul învățământului presupune un proces organizat de instruire și educație, prin care persoana atinge un anumit nivel de pregătire fizică, intelectuală și spirituală, stabilit de stat.

Potrivit reglementărilor Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014, *învățământul dual* este o formă alternativă de organizare a învățământului profesional tehnic, care presupune instruirea în cadrul unei instituții de învățământ profesional tehnic și al unui agent economic, cu utilizarea mijloacelor acestora în scopul obținerii de cunoștințe, deprinderi și competențe pentru calificări profesionale de nivel 3 ISCED, 4 ISCED și 5 ISCED, conform Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova.

Art.59 alin.(5) din Codul educației prevede că, în învățământul profesional tehnic, pentru anumite meserii/profesii poate fi aplicat și învățământul dual, în condițiile stabilite de Ministerul Educației și Cercetării prin coordonare cu alte organe centrale de resort și cu agenții economici interesați. Întru realizarea acestei norme, Guvernul a aprobat Hotărârea nr.70/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual.

Reieșind din obiectul de reglementare și scopul proiectului de lege supus avizării, ținând cont de principiile/regulile codificării, care reprezintă o sistematizare complexă, într-o concepție unitară a normelor juridice ce aparțin unei ramuri distincte a dreptului, întru evitarea existenței de paralelisme sau contradicții cu alte acte normative, a existenței de lacune în reglementări, facilitarea utilizării și aplicării uniforme a normelor juridice, propunem de a analiza posibilitatea de încorporare/includere a normelor cu privire la învățământul dual în Codul educației, într-un capitol separat al Titlului IV „Învățământul profesional tehnic”. În viziunea noastră, aceasta va duce la sistematizarea complexă, într-o concepție unitară, a normelor juridice care definesc obiectul de reglementare a învățământului dual, atribuțiile părților implicate în procesul de organizare a învățământului dual, statutul, drepturile și obligațiile părților implicate în procesul de instruire prin învățământul dual, condițiile privind implementarea învățământului dual etc., realizându-se prin cuprinderea lor într-un singur act normativ – Codul educației al Republicii Moldova nr.152/2014.

În concluzie, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate, considerăm că proiectul de lege supus avizării necesită a fi examinat din punct de vedere conceptual, în sensul includerii normelor cu privire la învățământul dual în Codul educației, într-un capitol separat al Titlului IV „Învățământul profesional tehnic”.

III. Sub aspect tehnico-juridic, reținem următoarele:

1. La art. 1

La alin.(2) textul „*precum și categoriilor de străini sau apatrizi definiți în conformitate cu legislația privind integrarea străinilor*”, urmează a fi conformat dispozițiilor alin.(11) art.9 din Codul educației, care prevede că,

„Cetățenii altor state, precum și apatrizii au acces la educație prin sistemul național de învățământ, în condițiile prezentului cod.”

2. La art. 2

2.1. Potrivit noțiunilor principale definite la art.3 din Codul educației, *„consorțiu semnifică asociație de instituții de învățământ și organizații, care desfășoară activități educaționale, de cercetare, dezvoltare, inovare, creație artistică în baza unui acord de parteneriat încheiat conform legislației în vigoare”*.

Potrivit proiectului de lege supus avizării, *„consorțiu semnifică **actul juridic încheiat în formă scrisă** între instituția de învățământ profesional tehnic și/sau alte entități de formare profesională și/sau unități, pentru desfășurarea în comun a activităților educaționale și implementarea învățământului dual”*.

Pornind de la conținutul proiectului de lege (vezi, art.19 alin.(3)), constatăm că și în cazul dat, se are în vedere asociația de instituții, etc., dar nu actul juridic, în baza căruia își desfășoară activitatea. Prin urmare, constatăm necesitatea reexaminării noțiunii de „consorțiu”, precum și a textului definirii acestei noțiuni.

2.2. Referitor la noțiunea *„cheltuieli ale unității”*, atragem atenție la textul definirii, care conține reglementări în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ, care conform cerințelor tehnicii legislative, fac parte din dispoziții de conținut ale actului legislativ.

2.3. În textul definirii noțiunii *„unitate în învățământ dual”*, întru respectarea condiției preciziei și clarității actului normativ cuvântul *„orice”* se va exclude.

3. La art. 3

3.1. La alin.(3) lit.b), în vederea respectării regulilor de sistematizare și structurare a normelor actului legislativ, precum și ale succesiunii logice, propunem ca norma expusă în propoziția a doua de la lit.b) să fie expusă într-un alineat separat al art. 3 din proiect.

3.2. La alin. (5), pentru respectarea clarității cuvintele *„nu trebuie să depășească”* se vor substitui prin cuvintele *„nu va depăși”*.

3.3. La alin. (8), textul alineatului necesită a fi revăzut pentru a corespunde stilului juridic/stilului oficial administrativ al actelor normative.

Atragem atenție la norma de trimitere *„articolul 13”* care necesită a fi concretizată. Nu este clar la care act normativ se face trimitere. Totodată, este necesar de a concretiza și cu referire la autoritatea publică, reieșind din faptul că noțiunea de *„autoritate publică”* este una vastă, precum și din faptul că instituțiile de învățământ profesional tehnic sânt subordonate Ministerului Educației și Cercetării și, după caz, organelor centrale de resort.

În textul propoziției a doua, sintagma *„În această situație”* se va exclude, fiind de prisos.

4. La art. 4

Nu este clar ce se are în vedere prin sintagma „*structurii asociative interesate*”.

5. Denumirea Capitolului II din proiect necesită a fi revăzută și modificată pentru a corespunde stilului juridic al actelor normative. Atragem atenție, la sintagma „*părților implicate*”, care nu este utilizată corect și trezește un șir de confuzii. Propunem următoarea formulare: „Atribuțiile autorităților publice în domeniul organizării învățământului dual”. În acest sens, este necesar de a fi revăzută și denumirea Capitolului III din proiect.

6. La art.9

Reieșind din faptul că în proiect sunt utilizate denumirile instituțiilor implicate în procesul de organizare a învățământului dual, este necesar de a denumi expres și organul central de specialitate în domeniul învățământului dual, atât în titlul art. 9, precum și în textul acestuia.

Obiecția este valabilă pentru întregul text al proiectului.

7. La art. 12

7.1. Textul alin.(2) se va redacta ținând cont de regulile stabilite la art. 54 din Legea nr.100/2017. Din debutul enumerărilor, se vor exclude cuvintele „*să beneficieze de*”.

7.2. Atragem atenție la dispoziția de la lit.b) „*să beneficieze de egalitate de șanse*”, care necesită a fi revăzută în contextul principiului nediscriminării, expus la art.5 lit.f) din proiect.

7.3. Relatăm că potrivit tehnicii legislative, în dispozițiile de conținut ale actului normativ, verbele se utilizează, de regulă, la timpul prezent, forma afirmativă.

Obiecția este valabilă pentru întregul text al proiectului.

8. La art. 13

8.1. În vederea respectării regulilor de sistematizare și structurare a normelor actului legislativ, precum și ale succesiunii logice, propunem ca dispozițiile alin. (4) privind drepturile unității să fie situate înaintea dispozițiilor ce se referă la obligațiile unității.

8.2. La alin.(3) lit.c), cuvintele „*în ceea ce privește*” se vor substitui prin cuvintele „*cu privire la*”.

8.3. Pornind de la norma alin.(1) al art.17 din Legea securității și sănătății în muncă nr.186/2008, potrivit căreia „*Angajatorul trebuie să asigure condiții pentru ca fiecare lucrător să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică și practică în domeniul securității și sănătății în muncă, în special sub formă de informații, instrucțiuni și/sau lecții*”, propunem de a redacta dispozițiile lit.d) alin.(3), în sensul stabilirii expres a obligativității unității de a asigura condiții pentru fiecare elev să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică și practică în domeniul securității și sănătății în muncă.

8.4. La alin.(4) lit.d) și e), numărul și anul adoptării Codului muncii se vor exclude.

Potrivit regulilor stabilite de Metodologia de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, în cazul codurilor, dacă referința este una generală, fără trimitere la un element structural al acestora, numărul și anul adoptării nu se indică.

Obiecția este valabilă pentru întregul text al proiectului.

9. La art. 16

La alin. (1) cuvintele „*reprezintă persoana care*” se vor exclude, deoarece semnificația noțiunii „*maistru-instructor al unității*” este definită la art. 2 din proiect. Cuvântul „*Maistru*” se va substitui prin cuvântul „*Maistrul*”.

10. La art. 17

La alin. (3), în textul dispoziției introductive, cuvintele „*trebuie să conțină*” se va substitui prin cuvintele „*va conține*”.

Obiecția este valabilă și pentru alin. (3) al art.18 din proiect.

11. La art. 18

Textul alin.(2) urmează a fi redactat. Atragem atenție la expresia „*se obligă să asigure elevului (...), inclusiv condiții de sănătate și securitate în muncă*”.

Potrivit art. 224 din Codul muncii, organizarea securității și sănătății în muncă se efectuează în conformitate cu Legea securității și sănătății în muncă nr.186/2008. Astfel, potrivit art.9 alin.(1) din Legea supra, „*Angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată*”.

Prin urmare, propunem de a substitui la alin.(2) textul „*inclusiv condiții de sănătate și securitate în muncă*” prin textul „*să asigure securitatea și sănătatea elevului sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată*”.

12. La art. 19

Potrivit reglementărilor art.19, constatăm că prin prezentul proiect de lege se instituie Comisia de verificare a conformității, care va constata capacitatea unității de a satisface condițiile pentru organizarea programului de formare profesională prin învățământ dual și competențele generice și profesionale în conformitate cu criteriile privind conformitatea unității pentru participarea în procesul de formare profesională prin învățământ dual.

Atenționăm asupra faptului că, întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, odată cu constituirea unei structuri noi, în proiectul actului normativ este necesar de a prevedea expres statutul acesteia, atribuțiile de bază ale acestei structuri, de a indica în subordinea cui funcționează, statutul de personal, condițiile, criteriile de selectare și rigorile stabilite față de candidați (studii, stagi, incompatibilități, etc.), sursele de salarizare, etc.

Prin urmare, textul proiectului necesită a fi completat cu reglementări exprese referitor la statutul juridic a Comisiei de verificare a conformității.

13. La art. 21

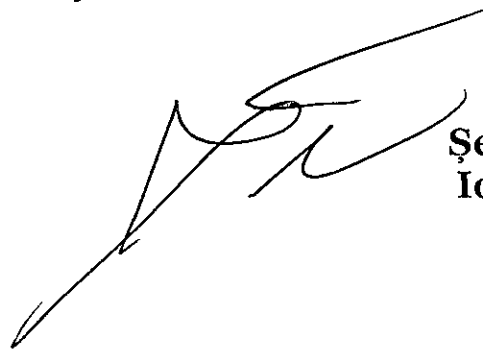
La alin.(2), atragem atenție la numărul greșit al Codului educației.

Totodată, reiterăm că potrivit regulilor stabilite de Metodologia de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, în cazul codurilor, dacă referința este una generală, fără trimitere la un element structural al acestora, numărul și anul adoptării nu se indică.

14. Cu referire la gruparea elementelor structurale ale proiectului actului normativ supus avizării, reieșind din prevederile art. 53 din Legea nr. 100/2017 și a regulilor stabilite de Metodologia de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, constatăm că articolele acestuia pot fi grupate în secțiuni, însemnate succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre arabe.

În concluzie, reiterăm că proiectul de lege necesită a fi revizuit atât din punct de vedere conceptual, cât și ale tehnicii legislative, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate.

Referitor la oportunitatea adoptării proiectului legii, menționăm că aceasta ține nemijlocit de atribuțiile Parlamentului.

**Șef Direcție generală
Ion CREANGĂ**

*Ex. Silvia Cojocari,
tel. 820-576*